

3 יוני 2021

לכבוד

חברי הוועדה הממליצה לאפוסטרופוס הכללי על הקצאת כספים מהקרן הייעודית לטיפול ברכוש שחולט
ובקנסות שהוטלו בתיקי סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות
באמצעות דואר אלקטרוני

הנדון: הנגשת הפניה לקרן החילוט לקורבנות הסחר בבני אדם והסרתם של כשלים בירוקרטיים בהגשת בקשות לקרן

1. הקרן הייעודית לטיפול ברכוש שחולט ובקנסות שהוטלו בתיקי סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות (להלן: קרן החילוט) היא קרן בה מופקדים נכסים ששימשו לעבירות אלו או כספי קנסות שהוטלו על מבצעייהן, במטרה לסייע לשיקום של נפגעי עבירות אלו, טיפול בהם והגנה עליהם (בהתאם לס' 377ה(ד) לחוק העונשין, התשל"ז-1977).
2. הח"מ הן עורכות דין ונציגות ארגונים המייצגים קורבנות סחר בבני אדם והחזקה בתנאי עבדות מזה מספר שנים, בין היתר בהגשת בקשות מטעם קורבנות סחר מוכרים לסיוע מטעם קרן החילוט. הניסיון אותו רכשו הח"מ מלמד, למרבה הצער, כי על אף רצון טוב, מסירות ומחויבות עמוקה שהופגנו שוב ושוב על ידי מזכירות הקרן, הדרישות הבירוקרטיות הנלוות להגשת הבקשות לקרן מובילות לא פעם להשמת קשיים רבים בפני אוכלוסיית היעד של הקרן, עד כדי סיכול יכולתם של קורבנות אלו לקבל את הסיוע הנדרש להם. הדבר חמור במיוחד לאור פגיעותם הרבה של קורבנות הסחר בבני אדם, הנמנים על אחת האוכלוסיות המוחלשות ביותר במדינת ישראל.
3. בהמשך לפגישה שהתקיימה בעניין זה ביום 26.4.21 עם נציגות יחידת המתאמת הבינמשרדית למאבק בסחר בבני אדם, אנו מבקשות לפנות בזאת לחברי הוועדה הנכבדים ולהתריע על השפעתם הקשה של מכשולים בירוקרטיים אלו על יכולתם של קורבנות סחר בבני אדם למצות את זכויותיהם, בבקשה כי חברי הוועדה יפעלו לשנות את דרך פעילות הקרן בנושאים הנזכרים.

הנגשת הליך הפניה לקרן החילוט לקורבנות סחר שאינם מיוצגים והקמת מערך סיוע במיצוי זכויות

4. הליך הגשת הבקשות לקרן הוא הליך מורכב, הדורש משאבים רבים גם ממייצגים מנוסים. הליך זה אינו נגיש כלל לקורבנות סחר בבני אדם שאינם מיוצגים על ידי עורכי דין או על ידי ארגוני זכויות האדם. תחת קבוצה זו נופלים רבים מקורבנות הסחר אשר הוכרו לפני מספר שנים, ואינם מיוצגים עוד בייצוג פעיל על ידי גורם כלשהו.
5. לעמדתנו, על הוועדה לפעול להקמת מערך אשר יוכל לסייע לקורבנות סחר בלתי מיוצגים בהגשת בקשות לקרן החילוט (בדומה לגורמי מיצוי זכויות בגופים ממשלתיים אחרים, או יחידות המיועדות לסיוע לבעלי דין בלתי מיוצגים בבתי המשפט). גורם מתווך זה יוכל להדריך את הקורבנות בדרכי הפניה לקרן, לסייע לקורבנות בהשגת האסמכתאות הנדרשות ובתיווך עם גורמים חיצוניים ככל הנדרש, וללוות את הליך הגשת הבקשה מטעם הקורבן הבלתי מיוצג.

6. כמו כן, יש לפעול להקמת מסגרת שמטרתה הנגשת המידע, וההודעה בדבר פתיחת האפשרות לפנייה לקרן, לקורבנות סחר בבני אדם אשר הוכרו לפני שנים. יש לעשות זאת על ידי שימור, ככל האפשר, של פרטי הקשר של קורבנות סחר שהוכרו בעבר, או היו מטופלים במקלטים לקורבנות סחר בבני אדם, ומתן אפשרות לקורבנות לעדכן בקלות את פרטי הקשר שלהם, על מנת לאפשר עדכונם במועדי פתיחת הקרן לבקשות.

הסדרת האסמכתאות הנדרשות באופן ברור ושקוף, ובהתאם למאפייני אוכלוסיית היעד

7. דרישת הצגת האסמכתאות כתנאי לקבלת סיוע מן הקרן, או כתנאי לקבלת פעימה שניה של סיוע שאושר, מערימה קשיים רבים (ולעיתים – בלתי עבירים) על קורבנות הסחר בבני אדם, המתקיימת לא פעם בשולי החברה הישראלית.

8. אשר על כן, **נבקש כי הוועדה תקבע סטנדרטים ברורים ומינימליים ככל האפשר לאסמכתאות אותן יש להציג לסיוע מסוגים שונים**, במטרה למנוע "טרטור" חוזר של קורבנות הסחר בניסיון להשיג אסמכתאות ספציפיות ("טרטור" אשר לא פעם גורם לקורבנות לוותר על הסיוע כליל). כך, באשר להוצאות שבאופן טיפוסי לאוכלוסיית היעד אין יכולת להציג בעניינן אסמכתאות ברורות – כגון תשלום שכר דירה במזומן, תשלום לגן שאינו מוכר וכיוצ"ב – יש לקבוע מלכתחילה כי ניתן יהיה להסתפק בתצהיר או בהתחייבות מטעם הקורבן כתנאי לקבלת הסיוע הכספי. דרישה נוספת, המערימה קושי פרקטי משמעותי על הקורבנות, היא העמידה על הגשת טופס הצהרות מודפס וחתום בכתב יד (ללא חלופה דיגיטלית, כשלבדים אין גישה למדפסת). לעמדתנו, המדובר בדרישה אנכרוניסטית שאין לצידה הצדקה משפטית ממשית, ויוצרת קושי ממשי אצל אוכלוסיית היעד.

9. בנוסף, **נבקש לקבוע גמישות מסויימת בשימוש בכספים, התואם את מטרות הקרן**. כך, נבקש לקבוע סכום מינימום חודשי של סיוע, שלגביו לא יידרשו קורבנות הסחר להעביר אסמכתאות כלל, אלא די יהיה בתצהיר הסוקר את ההוצאות שבוצעו. כן נבקש כי הוועדה תאמץ עקרון שלפיו שינוי מטרת השיקום לאחר קבלת ההקצאה במסגרת אותה קטגוריה וליעדים דומים, לא תצריך אישור מראש של הוועדה במועד התכנסותה הבא. כך, למשל, לא תדרוש הוועדה אישור נוסף לצורך שימוש בכספים לצרכי קורס שזירת פרחים במקום קורס עיצוב שיער, ככל ששניהם נופלים תחת הקטגוריה של "הכשרה מקצועית". כך גם ביחס לקטגוריות הנוספות של שיקום פסיכולוגי, טיפול רפואי וכיוצ"ב.

10. כן נבקש **לקבוע הנחיות ברורות באשר להיקף הדרישה לפנות להוצאה לפועל כתנאי מקדים לפנייה לקרן בבקשה למימוש פסק דין**. אחד התנאים הקבועים כיום לקבלת תשלום מהקרן בבקשה למימוש פסק דין הוא שנעשה ראשית ניסיון למימוש פסק הדין דרך ההוצאה לפועל. אולם, לא ברור מה הפעולות הנדרשות מול ההוצאה לפועל לצורך עמידה בתנאי זה או לחילופין מה פרק הזמן הנדרש שבו התיק יישהה בהוצאה לפועל על מנת שתנאי זה למיצוי ההליכים יתמלא. בעבר, ולפני הישיבה האחרונה של הקרן, נשלחה בקשה לפרסום הנחיות בעניין זה. בתשובה שהתקבלה צוין כי בימים אלה מגבשים הנחיות בנושא אך הן לא יפורסמו לפני ישיבת הקרן הקרובה. אשר על כן, ועל מנת שניתן יהיה להיערך בהתאם, נבקש כי ההנחיות בעניין זה יפורסמו תקופת זמן משמעותית לפני ישיבת הקרן הבאה.

סיוע כספי לקורבנות סחר בבני אדם שאין ברשותם חשבון בנק

11. על פי הנחיות קרן החילוט, סיוע כספי שאושר יוכל להיות מועבר לקורבן הסחר רק לחשבון בנק שבבעלותו. ואולם, לרבים מקורבנות הסחר בבני אדם – ובפרט אלו מהם שאינם זכאים למעמד בישראל – אין חשבונות בנק פעילים. עד היום, הפתרון היחיד שהוצג הוא באמצעות העברה לחשבון נאמנות של עורכות דין פרטיות, אשר הסכימו באדיבותן להתיר את העברת הכספים אל חשבון הנאמנות שברשותן, דבר המסרב את העברת הכספים ומונע הגשה ממי שאין באפשרותו לפנות למי שיעמיד עבורו חשבון נאמנות כאמור. אשר על כן, **נבקש כי הוועדה תבחן פתרונות חוקיים אפשריים להעברת סיוע כספי למי שאין ברשותו חשבון בנק, דבר המאפיין כאמור פעמים רבות את אוכלוסיית היעד של הקרן.**

קביעת מועדים עתידיים להתכנסות הוועדה ופרסום היקף סיוע כספי צפוי

12. בהתאם להוראות החוק, מועד התכנסותה של הוועדה והיקף חלוקת הכספים אינו ידוע מראש, שכן הוא תלוי בהיקף הכספים שחולטו והקנסות ששולמו בעבירות סחר בבני אדם. יחד עם זאת, העובדה שלא ניתן לצפות מראש מתי תתכנס הוועדה, ומה היקף הסיוע שתוכל לספק, מקשה מאוד – במיוחד על ארגונים המייצגים מספר קורבנות – על הערכות להגשת בקשות לקרן בסד הזמנים שנקבע בין פרסום הקול הקורא לבין מועד ההגשה לקרן. פרק זמן זה, שנקבע בהתאם לתקנות, אינו משקלל כיאות את היקף העבודה הנדרש לצורך הגשת הבקשות וכן הצורך בתעדוף צרכים בין קורבנות שונים על ידי הארגונים המטפלים, בהתאם לסכום הכולל בקרן ולהיקף הסיוע הצפוי ממנה לקורבנות.

13. אשר על כן, **נבקש כי ככל הניתן, יפורסמו מראש מועדי ההתכנסות הצפויים של הוועדה בשנים הקרובות. כן נבקש כי יוארך פרק הזמן שבין פרסום הקול הקורא למועד האחרון להגשת הבקשות. כן נבקש כי עם פרסום הקול הקורא, יפורסם גם סך הסיוע הכספי הצפוי להיות מחולק במועד ההתכנסות הנוכחי, וכן הערכה של היקף הקורבנות שיזכו לסיוע כספי מן הוועדה (בהסתמך על המידע הנצבר משנים קודמות). שקיפות מקסימלית זו תאפשר למייצגים השונים, ובמיוחד לארגונים, לתעדף את הצרכים הדוחקים ביותר, וכן לפרוש את העבודה הנדרשת לצורך ייצוג קורבנות בפני הוועדה באופן המיטבי.**

14. לסיום, נבקש שוב להודות למזכירות הקרן על שיתוף הפעולה ההדוק והמסור במשך שנים, ועל הניסיון הכן לסייע ככל האפשרות לקורבנות הסחר בבני אדם.

15. לתשובתכם המהירה נודה.

בברכה,

עו"ד אסנת חיטרון
מנהלת קשרי ממשל
המטה למאבק בסחר
בנשים ובזנות

עו"ד כרמל פומרנץ
מייצגת בפניות לקרן החילוט
מטעם הסיוע המשפטי

ד"ר איילת עוז, מנכ"לית
גב' אלכסנדרה רוט, מנהלת "הקו החם"
המוקד לפליטים ולמהגרים

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים" שמות כ"ב, פסוק כ'
*לשעבר מוקד סיוע לעובדים זרים

העתק:

עו"ד דינה דומיניץ, המתאמת הבינמשרדית למאבק בסחר בבני אדם
עו"ד סיגל יעקבי, מ"מ מנכ"לית משרד המשפטים, יו"ר ועדת המנכ"לים הקבועה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם